

สมรรถนะ การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen: AC)

นิยาม

การปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี

องค์ประกอบ

1. **พลเมืองรู้เคารพสิทธิ** เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ช่วยเหลือให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นบนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
2. **พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่** ปฏิบัติตนตามกฎหมาย กติกา ข้อตกลง กฎหมาย อย่างถูกต้องและเหมาะสม รับผิดชอบบทบาทหน้าที่ตนเองในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก
3. **พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ** ติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหาของสังคมอย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนร่วมทางสังคมด้วยจิตสาธารณะและสำนึกสากล
4. **พลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง** มีความกระตือรือร้นในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทางสังคม บนพื้นฐานของความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี

ระดับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
1	เข้าใจผลกระทบของการกระทำอะไรก็ตามใจตนเอง รับผิดชอบและปฏิบัติตามตามคำแนะนำอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมและแจ้งผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาในชั้นเรียน	เริ่มต้น			
2	มีความสามารถในการยับยั้งชั่งใจ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักปฏิเสธช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ รับผิดชอบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นหรือครูมอบหมายและแจ้งผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาหรือความขัดแย้งในชั้นเรียน	กำลังพัฒนา			
3	อิสระที่จะคิดและแสดงออกที่รับผิดชอบและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น รับผิดชอบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ ติดตามข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เพื่อนร่วมชั้นเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมต่าง ๆ ในระดับชั้นเรียนหรือโรงเรียน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชั้นเรียนอย่างมีเหตุผล	สามารถ	เริ่มต้น		
4	อดทนอดกลั้นในความคิดเห็นและการแสดงออกที่แตกต่าง ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ช่วยเหลือและแบ่งปันกับผู้อื่น รับผิดชอบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ ติดตามและตรวจสอบข้อมูลข่าวสารเข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ระดับโรงเรียนและชุมชน หาทงออกร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาหรือความขัดแย้งอย่างมีเหตุผล	เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา		
5	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น ยอมรับและเคารพความแตกต่างหลากหลาย พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือและแบ่งปันกับผู้อื่น รับผิดชอบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ ติดตามและตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ระดับโรงเรียนและชุมชน หาทงออกร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือตามวิถีประชาธิปไตย		สามารถ	เริ่มต้น	
6	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกาทางสังคม มีความรับผิดชอบต่อผลการกระทำตามบทบาทหน้าที่พลเมืองประชาธิปไตย ติดตามและประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่สนใจระดับท้องถิ่นและประเทศ ด้วยจิตสาธารณะ กระตือรือร้นในการหาทางออกและร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหา โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมเป็นธรรมด้วยสันติวิธีและวิถีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข		เหนือความคาดหวัง	กำลังพัฒนา	

ระดับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (ต่อ)

ระดับการพัฒนา		ระดับความสามารถ			
ระดับ	คำบรรยายระดับ	ป.1-3	ป.4-6	ม.1-3	ม.4-6
7	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน ให้เกียรติ ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกปฏิบัติ เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกาทางสังคม มีความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ พลเมืองประชาธิปไตย ติดตามและประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่สนใจระดับท้องถิ่นและประเทศ ด้วยจิตสาธารณะ กระตือรือร้นในการหาทางออกร่วมกันและริเริ่มในการสร้าง การเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น ภูมิภาค และประชาคมโลก เกี่ยวกับประเด็นปัญหา โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมเป็นธรรม ด้วยสันติวิธีและวิถีประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข			สามารถ	เริ่มต้น
8	ยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือนบนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกันโดยปราศจากอคติ ใช้วิจารณ์ญาณในการติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหา ริเริ่มและมีส่วนร่วม ทางสังคมในประเด็นที่หลากหลายระดับภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิต สาธารณะและสำนึกสากล กระตือรือร้นในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ด้วยค่านิยมประชาธิปไตย			เหนือ ความ คาดหวัง	กำลัง พัฒนา
9	ยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกาทางสังคม พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน บนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกันโดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ มีความรับผิดชอบ ต่องานหน้าที่พลเมืองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ใช้วิจารณ์ญาณในการติดตามสถานการณ์ และประเด็นปัญหา ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่หลากหลาย ระดับภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิตสาธารณะและสำนึกสากล กระตือรือร้น ในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และแนวทาง ที่ไม่เกิดความรุนแรงต่อสังคมและต่อตัวเอง				สามารถ
10	ยึดมั่นและปกป้องในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค สื่อสารผ่านช่องทาง สาธารณะระดับภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิตสาธารณะ สำนึกสากล ด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และแนวทาง ที่ไม่เกิดความรุนแรงต่อสังคมและต่อตัวเอง แนวทางสันติวิธี				เหนือ ความ คาดหวัง

พฤติกรรมบ่งชี้ตามระดับสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

ระดับ	คำนิยามบรรยายระดับ	พฤติกรรมบ่งชี้			
		พลเมืองรู้เคารพสิทธิ	พลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่	พลเมืองมีส่วนร่วม อย่างมีวิจารณญาณ	พลเมือง ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
1	เข้าใจผลกระทบของการกระทำอะไรก็ตามใจตนเอง รับผิดชอบและปฏิบัติตนตามคำแนะนำอย่างเหมาะสม มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมและแจ้งผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาในชั้นเรียน	- เข้าใจผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อเนื่องจากการกระทำของตนที่มีต่อผู้อื่น	- รับผิดชอบและปฏิบัติตนตามคำแนะนำอย่างเหมาะสม	- ช่วยเหลือกิจกรรมส่วนรวมของชั้นเรียน	- แจ้งผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาในชั้นเรียน หรือจะเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาอย่างง่ายในโรงเรียนได้
2	มีความสามารถในการยับยั้งชั่งใจ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รู้จักปฏิเสธ ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ รับผิดชอบและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นหรือक्रमอบหมายและแจ้งผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาหรือความขัดแย้งในชั้นเรียน	- รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง รู้จักปฏิเสธ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ	- รับผิดชอบและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ตนเองในฐานะสมาชิกของครอบครัว ชั้นเรียน และโรงเรียน	- เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมที่โรงเรียนจัดขึ้น หรือक्रमอบหมายหรือกำหนดให้เข้าร่วม	- แจ้งผู้เกี่ยวข้องเมื่อพบปัญหาหรือความขัดแย้งในชั้นเรียน
3	อิสระที่จะคิดและแสดงออกที่รับผิดชอบและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น รับผิดชอบและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ ติดตามข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เพื่อนร่วมชั้นเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมต่าง ๆ ในระดับชั้นเรียนหรือโรงเรียน แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในชั้นเรียนอย่างมีเหตุผล	- มีอิสระที่จะคิดและแสดงออกที่รับผิดชอบและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ หรือเมื่อเห็นว่าต้องการความช่วยเหลือ ใช้ของส่วนรวมอย่างระมัดระวัง	- รับผิดชอบและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ตนเองในฐานะสมาชิกของครอบครัว ชั้นเรียน และโรงเรียน เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ	- ติดตามข้อมูลข่าวสารและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ครอบครัว เพื่อนร่วมชั้นเรียน และโรงเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่วนรวมต่าง ๆ ในระดับชั้นเรียนหรือโรงเรียน ที่เหมาะสมตามวัย	- หาทางออกร่วมกันกับเพื่อนและครู ในการแก้ปัญหาหรือความขัดแย้งในชั้นเรียนอย่างมีเหตุผล

ระดับ	ค่านิยมบรรยายระดับ	พฤติกรรมบ่งชี้			
		พลเมืองรู้เคารพสิทธิ	พลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่	พลเมืองมีส่วนร่วม อย่างมีวิจารณญาณ	พลเมือง ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
4	อดทนอดกลั้นในความคิดเห็นและการแสดงออก ที่แตกต่าง ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ช่วยเหลือและแบ่งปันกับผู้อื่น รับผิดชอบและ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ ในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพ ต่อสถาบันหลักของชาติ ติดตามและตรวจสอบ ข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็น อาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ระดับโรงเรียนและชุมชน หาทางออกร่วมกัน กับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาหรือความขัดแย้ง อย่างมีเหตุผล	- สามารถกำกับควบคุมตนเอง รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพ ของตนเองและผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง ไม่กลั่นแกล้งเพื่อน (Bullying) ทางร่างกายและวาจา ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเห็นว่า ต้องการความช่วยเหลือ	- รับผิดชอบและปฏิบัติตน อย่างเหมาะสมตามบทบาท หน้าที่ ระเบียบ กฎ กติกา ตลอดจนแนวปฏิบัติตาม วิถีวิฒนาธรรมของชุมชน และท้องถิ่น เคารพต่อ สถาบันหลักของชาติ	- ติดตามข่าวสารเหตุการณ์ สถานการณ์ ปัญหาที่เกี่ยวข้อง กับตัวเอง โรงเรียน ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็น อาสาสมัครในกิจกรรม สาธารณะประโยชน์ ระดับโรงเรียนหรือชุมชน ที่เหมาะสมตามวัย	- หาทางออกร่วมกัน กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในชั้นเรียนหรือโรงเรียน อย่างมีเหตุผล

ระดับ	ค่านิยมบรรยายระดับ	พฤติกรรมบ่งชี้			
		พลเมืองรู้เคารพสิทธิ	พลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่	พลเมืองมีส่วนร่วม อย่างมีวิจารณญาณ	พลเมือง ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
5	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ยอมรับและเคารพความแตกต่างหลากหลาย พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือและ แบ่งปันกับผู้อื่น รับผิดชอบและปฏิบัติตน อย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ในฐานะ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เคารพต่อ สถาบันหลักของชาติ ติดตามและตรวจสอบ ข้อมูลข่าวสาร เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็น อาสาสมัครในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ระดับโรงเรียนและชุมชน หาทงออกร่วมกัน กับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา โดยใช้ กระบวนการปรึกษาหารือตามวิถีประชาธิปไตย	- รู้จักและปกป้องสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในความหลากหลาย ไม่กลั่นแกล้งเพื่อนทางร่างกาย และวาจา ช่วยเหลือผู้อื่น ในสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่น โดยใช้อคติ แบ่งปันสิ่งของต่าง ๆ ของตน ให้กับผู้อื่นตามความเหมาะสม	- รับผิดชอบและปฏิบัติตน อย่างเหมาะสมตามบทบาท หน้าที่ ระเบียบ กฎ กติกา ตลอดจนแนวปฏิบัติตาม วิถีวัฒนธรรมของชุมชน และท้องถิ่นด้วยความเข้าใจ เคารพต่อสถาบันหลักของชาติ ในฐานะพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย	- ติดตามข่าวสารและตรวจสอบ ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ ปัญหาที่เกี่ยวข้อง กับตัวเอง โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ เข้าร่วมกิจกรรมและร่วมเป็น อาสาสมัครในกิจกรรม สาธารณะประโยชน์ ระดับโรงเรียนหรือชุมชน ที่เหมาะสมตามวัย โดยคำนึงถึงผลดีและผลเสีย ที่จะเกิดขึ้น	- หาทงออกร่วมกัน กับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา ความขัดแย้งหรือทบทวนกฎ ระเบียบ กติกาในชั้นเรียน อย่างมีเหตุผลโดยใช้ กระบวนการปรึกษาหารือ ตามวิถีประชาธิปไตย

ระดับ	ค่านิยมบรรยายระดับ	พฤติกรรมบ่งชี้			
		พลเมืองรู้เคารพสิทธิ	พลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่	พลเมืองมีส่วนร่วม อย่างมีวิจารณญาณ	พลเมือง ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
6	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่น เคารพและปฏิบัติตามกฎกติกาทางสังคม มีความรับผิดชอบต่อผลการกระทำตามบทบาท หน้าที่พลเมืองประชาธิปไตย ติดตามและ ประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของข้อมูล ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่สนใจ ระดับท้องถิ่นและประเทศ ด้วยจิตสาธารณะ กระตือรือร้นในการหาทางออกและร่วมสร้าง การเปลี่ยนแปลงร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหา โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมเป็นธรรม ด้วยสันติวิธีและวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	- รู้จักและปกป้องสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ไม่กลั่นแกล้งผู้อื่น ทั้งทางร่างกาย วาจา และ ความสัมพันธ์ทางสังคม (Social bullying) ให้เกียรติ และช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นโดยใช้อคติ พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น (Empathy) แบ่งปัน สิ่งของต่าง ๆ ของตนให้กับ ผู้อื่นตามความเหมาะสม	- เคารพและปฏิบัติตาม ตามกฎ กติกา ข้อตกลง และกฎหมายอย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบ ตลอดจน แนวปฏิบัติตามวิถีวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลาย ในฐานะพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย	- ติดตามและประเมิน ความถูกต้องของข้อมูล ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง กับการเปลี่ยนแปลง ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ ประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ประเทศ ริเริ่มและมีส่วนร่วม ทางสังคมในประเด็นที่สนใจ ด้วยจิตสาธารณะ (Public Mind) โดยคำนึงถึง ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น	- กระตือรือร้นในการหาทางออก ร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหา และร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลง ของท้องถิ่นหรือประเทศ โดยคำนึงถึงความเท่าเทียม เป็นธรรม ด้วยสันติวิธีและ วิถีประชาธิปไตย

ระดับ	ค่านิยมบรรยายระดับ	พฤติกรรมบ่งชี้			
		พลเมืองรู้เคารพสิทธิ	พลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่	พลเมืองมีส่วนร่วม อย่างมีวิจารณญาณ	พลเมือง ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
7	รู้จักและปกป้องสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งในโลกจริง และโลกเสมือน ให้เกียรติ ช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่เลือกปฏิบัติ เคารพและปฏิบัติตน ตามกฎหมาย กติกาทางสังคม มีความรับผิดชอบต่อบ ทบาทหน้าที่พลเมืองประชาธิปไตย ติดตาม และประเมินความถูกต้องและน่าเชื่อถือของ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ริเริ่ม และมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่สนใจ ระดับท้องถิ่นและประเทศ ด้วยจิตสาธารณะ กระตือรือร้นในการหาทางออกร่วมกัน และริเริ่มในการสร้างการเปลี่ยนแปลงของ ท้องถิ่น ภูมิภาค และประชาคมโลก เกี่ยวกับ ประเด็นปัญหา โดยคำนึงถึงความเท่าเทียม เป็นธรรม ด้วยสันติวิธีและวิถีประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	- รู้จักและปกป้องสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ไม่กลั่นแกล้งผู้อื่น ทั้งทางร่างกาย วาจา และ ความสัมพันธ์ทางสังคม และ ความสัมพันธ์ในโลกไซเบอร์ (Cyber bullying) ให้เกียรติ พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน (Digital Empathy) ช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่เลือก ปฏิบัติ	- เคารพและปฏิบัติตน ตามกฎหมาย กติกา ข้อตกลง และกฎหมายอย่างเหมาะสม ตามบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบ ตลอดจน แนวปฏิบัติตามวิถีวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลาย ด้วยความเข้าใจ ในฐานะ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	- ติดตามและประเมิน ความถูกต้องและน่าเชื่อถือ ของข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง กับการเปลี่ยนแปลง ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ ประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และ ประชาคมโลก ริเริ่มและ มีส่วนร่วมทางสังคม ในประเด็นที่สนใจ ด้วยจิตสาธารณะ (Public Mind) โดยคำนึงถึง ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และประชาคมโลก	- กระตือรือร้นในการหาทางออก ร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหา และริเริ่มในการสร้าง การเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น ภูมิภาค และประชาคมโลก โดยคำนึงถึงความเท่าเทียม เป็นธรรม ด้วยสันติวิธีและ วิถีประชาธิปไตย

ระดับ	ค่านิยมบรรยายระดับ	พฤติกรรมบ่งชี้			
		พลเมืองรู้เคารพสิทธิ	พลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่	พลเมืองมีส่วนร่วม อย่างมีวิจารณญาณ	พลเมือง ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
8	ยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งในโลกจริง และโลกเสมือนบนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากอคติ ใช้วิจารณญาณ ในการติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหา ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็น ที่หลากหลายระดับภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิตสาธารณะและสำนึกสากล กระตือรือร้น ในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ด้วยค่านิยมประชาธิปไตย	- เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพ ของตนเอง ช่วยเหลือ ให้เกียรติผู้อื่น ไม่เลือกปฏิบัติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน (Digital Empathy) บนพื้นฐาน ของการพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากอคติ	- เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกา และกฎหมาย ตามบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข ด้วยความเข้าใจ และยอมรับในความแตกต่าง หลากหลายของสังคมไทย	- ใช้วิจารณญาณในการติดตาม สถานการณ์บ้านเมือง นโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนแปลง ทางสังคมวัฒนธรรมและ เศรษฐกิจ รวมทั้งประเด็นปัญหา ระดับท้องถิ่น ภูมิภาค ริเริ่ม และมีส่วนร่วมทางสังคม ในประเด็นที่หลากหลาย ด้วยจิตสาธารณะ (Public Mind) โดยคำนึงถึงผลกระทบ ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับ ท้องถิ่น ภูมิภาค และ ประชาคมโลก	- กระตือรือร้นในการร่วมสร้าง การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็นปัญหา ของท้องถิ่น ภูมิภาค และประชาคมโลก ค่านิยมประชาธิปไตย และแนวทางสันติวิธี

ระดับ	ค่านิยมบรรยายระดับ	พฤติกรรมบ่งชี้			
		พลเมืองรู้เคารพสิทธิ	พลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่	พลเมืองมีส่วนร่วม อย่างมีวิจารณญาณ	พลเมือง ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
9	ยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกาทางสังคม พยายามที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่นทั้งในโลกจริง และโลกเสมือนบนพื้นฐานของการฟังพากัน โดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่พลเมือง ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ใช้วิจารณญาณในการติดตามสถานการณ์ และประเด็นปัญหา ริเริ่มและมีส่วนร่วม ทางสังคมในประเด็นที่หลากหลายระดับ ภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิตสาธารณะ และสำนึกสากล กระตือรือร้นในการร่วมสร้าง การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็น ปัญหาของท้องถิ่น ด้วยความเชื่อมั่นในสังคม ที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และแนวทางที่ไม่เกิดความรุนแรงต่อสังคมและ ต่อตัวเอง	- เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพ ของตนเอง ทั้งในโลกจริง และโลกเสมือน (Digital Empathy) ช่วยเหลือ ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น (Empathy) บนพื้นฐาน ของการฟังพาทักทายกัน โดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ	- เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกา และกฎหมาย ตามบทบาทหน้าที่และ ความรับผิดชอบต่อพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข ด้วยความเข้าใจ และยอมรับในความแตกต่าง หลากหลายของสังคมไทย และประชาคมโลก	- ใช้วิจารณญาณในการติดตาม สถานการณ์บ้านเมือง นโยบายภาครัฐ การเคลื่อนไหวทางสังคม และการเมืองของพลเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ รวมทั้งประเด็นปัญหา ระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และ ประชาคมโลก ริเริ่มและ มีส่วนร่วมทางสังคม ในประเด็นที่หลากหลาย ด้วยจิตสาธารณะ (Public Mind) และสำนึกสากล (Global Mindedness) โดยคำนึงถึงประโยชน์ ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับชุมชน สังคม และประชาคมโลก	- กระตือรือร้นในการร่วมสร้าง การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก เกี่ยวกับประเด็นปัญหา ของท้องถิ่น ภูมิภาค และ ประชาคมโลก ด้วยความเชื่อมั่น ในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และ แนวทางที่ไม่เกิดความรุนแรง ต่อสังคมและต่อตัวเอง

ระดับ	ค่านิยมบรรยายระดับ	พฤติกรรมบ่งชี้			
		พลเมืองรู้เคารพสิทธิ	พลเมืองรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่	พลเมืองมีส่วนร่วม อย่างมีวิจารณญาณ	พลเมือง ผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง
10	ยึดมั่นและปกป้องในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค สื่อสารผ่านช่องทางสาธารณะระดับภูมิภาคและประชาคมโลก ด้วยจิตสาธารณะ สำนึกสากล ด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และแนวทางที่ไม่เกิดความรุนแรงต่อสังคมและต่อตัวเองแนวทางสันติวิธี	- เคารพและปกป้องสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ช่วยเหลือ ให้เกียรติ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ทั้งในโลกจริงและโลกเสมือน (Digital Empathy) บนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกัน โดยปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ	- เคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา และกฎหมายตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยความเข้าใจ และยอมรับในความแตกต่าง และแสดงออกซึ่งความเคารพในความหลากหลายของสังคมไทย และประชาคมโลก	- ใช้วิจารณญาณในการติดตามสถานการณ์บ้านเมือง นโยบายภาครัฐ การเคลื่อนไหวทางสังคม และการเมืองของพลเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ รวมทั้งประเด็นปัญหา ระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และประชาคมโลก ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคม ในประเด็นที่หลากหลาย และสื่อสารผ่านช่องทางสาธารณะ ด้วยจิตสาธารณะ และสำนึกสากล โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นทั้งในระดับชุมชน สังคม และประชาคมโลก	- กระตือรือร้น มีบทบาทนำหรือเป็นต้นแบบในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ภูมิภาค และประชาคมโลก ด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตยและแนวทางที่ไม่เกิดความรุนแรงต่อสังคมและต่อตัวเอง

อภิธานศัพท์

ความรับผิดชอบ

ความตั้งใจในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน เมื่อเกิดผลเสียหาก็ไม่โยนความผิดให้แก่ผู้อื่น น้อมรับความผิดพลาด แล้วนำมาพิจารณาไตร่ตรอง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความเสียหาย หรือความผิดพลาดขึ้นอีก ผู้มีความรับผิดชอบควรพิจารณาไตร่ตรอง ให้ออกไปถึงความดีงาม ความถูกต้องเหมาะสม ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นก่อนที่จะกระทำการใด ๆ

สำนักสากล

เจตคติของบุคคลที่ให้ความสำคัญกับการมองโลกที่ตนเองมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับสังคมโลก มีความรับผิดชอบต่อโลกในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง โดยยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม สนใจต่อประเด็นปัญหาโลก เห็นว่าทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษย์ทุกคนในโลกต่างเป็นสมาชิกที่มีสิทธิ เสรีภาพและมีความเสมอภาคกัน

โลกจริงโลกเสมือน

พื้นที่ในการรับรู้ ส่งสาร แสดงตัวตน และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งมีทั้งในโลกจริง เช่น ในห้องเรียน ในชุมชน ในประเทศ และในโลกเสมือน เช่น ในสังคมออนไลน์ ในโลกดิจิทัล เว็บบอร์ด หรือระบบข้อความออนไลน์ เป็นต้น

วิถีประชาธิปไตย

รูปแบบการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนในสังคม ที่มีกติกาหรือหลักการปฏิบัติตนตามกฎหมาย ปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมและดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ความเท่าเทียมในสังคม

การส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสงบ เสมอภาค และจัดการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคลที่มาจากอคติในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา ฯลฯ

ความเป็นธรรมในสังคม

การปฏิบัติต่อกันอย่างเป็นธรรม การจัดสรรผลประโยชน์หรือภาระแก่สมาชิกในสังคม อย่างเท่าเทียม ยุติธรรม โดยคำนึงถึงความแตกต่างและผลประโยชน์ที่แต่ละบุคคลได้รับ

สันติวิธี

วิธีการแก้ไขความขัดแย้งหรือตอบโต้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่มิใช่การยอมจำนนต่อปัญหาหรือการนิ่งเฉย แต่เป็นการร่วมกันหาแสวงหาทางออกบนพื้นฐาน การอยู่ร่วมกันฉันท์มิตร ปราศจากอคติและความเกลียดชัง อดทนอดกลั้นต่อการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ค่านิยมประชาธิปไตย

ความเชื่อ ศรัทธา ของบุคคลในการพร้อมที่จะรู้จักและปกป้องสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของตน ความชอบธรรมของตน ให้ความเคารพและไม่ละเมิดสิทธิอันชอบธรรมของผู้อื่น ยึดถือเสียส่วนใหญ่ และเคารพสิทธิของเสียส่วนน้อย มีจิตสำนึกในเรื่องความเสมอภาค ความยุติธรรม และนิติธรรม

แหล่งอ้างอิง

- กลุ่ม Thai Civic Education. (2556). กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร. เทคนิค อิมเมจ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). กรอบสมรรถนะหลักผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-3). กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- Alberta Education. (2011). Framework for student learning: Competencies for engaged thinkers and ethical citizens with an entrepreneurial spirit. Edmonton:Author.
Retrieved from: <http://education.alberta.ca/media/6581166/framework.pdf>.
- Ananiadou, K., & Claro, M. (2009). 21st century skills and competences for new millennium learners in OECD countries. OECD Education Working Papers, No. 41. Paris: OECD Publishing. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.1787/218525261154>.
- Asia-Pacific Centre of Education for International Understanding (APCIEU). (2017). Global Citizenship Education: A guide for policymakers.
- Asia Society. (2011). Education for Global Competence: Preparing Our Youth to Engage the World. Retrieved August 20, 2015, from <http://asiasociety.org/files/book-globe-competence.pdf> OECD Education Working Papers.
- Australian Curriculum Cooperation. (2008). Global Perspectives: A Framework for Global Education in Australia School. Australia: Carlton South Vic.
- Cogan, J. J. and Derricott, R. (2000). Citizenship for the 21th Century: an international perspective on education. London: SAGE Publications.
- North-South Center of the Council of Europe. (2010). Global Education guidelines: Concept and Methodologies on Global Education for Education for Educators and Policy Markers. Lisbon. NSCCE.
- Oxfam. (2015). Education for Global Citizenship: Guide for school. Oxford: Oxfam Education and Youth, Oxfam House.
- Reimers. (2009). Educating for global competency. Retrieved August 20, 2015, from www.sagepublication.com.
- Tawil, s. (2013). Education for 'Global Citizenship: A framework for discussion. unesco education research and foresight, Paris. [erf working papers series, no. 7]
- UNESCO. (2009). Education for Sustainable Development. Retrieved August 20, 2015, from <http://www.unescobkk.org/education-for-sustainable-development/esd-home/esd-in-thai>.

UNESCO. (2015). Global Citizenship Education: Topics and learning objectives. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Westheimer, J. (2015). What Kind of Citizen? Educating Our Children for the Common Good. New York NC: Teachers College Press.

Westheimer, J. and Kahne, J. Educating the “Good” Citizen: Political Choices and Pedagogical Goals.

อัยระหว่างการพัฒนา